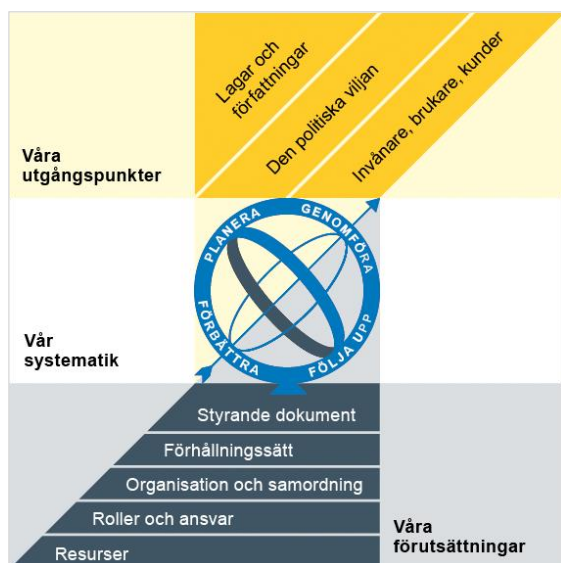


Förskolenämndens lokalbehovsplan 2023

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem



Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Förskolenämnden

Gäller för:
Förskoleförvaltningen

Diarienummer:
N608-1622/23

**Datum och paragraf för
beslutet:**
[Text]

Dokumentsort:
Plan

Giltighetstid:
2023 tills vidare

Senast reviderad:
-

Dokumentansvarig:
Avdelningschef ekonomi,
fastighet och säkerhet,
intern service

Bilagor:

Bilaga 1. Inriktningsprinciper vid nybyggnation

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna plan	5
Vem omfattas av planen	5
Giltighetstid	5
Bakgrund	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	6
Genomförande av denna plan	6
Uppföljning av denna plan	6
Planen	6
Analytiska utgångspunkter	7
Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen	7
Drivkrafter i lokalbehovsplanen	7
Geografiska analysnivåer	8
Kapacitet förskoleplatser	8
Redovisning av lokalbehov	8
Lokalbehovsanalys	10
Befolkningsprognos	10
Förskola	11
Utbildningsområde Nordost	14
Utbildningsområde Centrum	16
Utbildningsområde Sydväst	19
Utbildningsområde Hisingen	22
Pedagogisk omsorg	25

Öppen förskola	25
Specialförskolor	25
Omsorg på obekväm arbetstid	26
Administrativa lokaler	26
Lokaleffektivitet och samverkan	26
Samnyttjan och samlokalisering	27
Aktuella möjligheter och utmaningar	29
Ny styrning i staden	29
Överkapacitet	30
Behovsbedömning förskoleplatser	30
Behovsbedömning måltid	31
Inhyrningar	31
Renoveringar	31
Familjecentraler	31
Lokalkostnadsanalys	33
Riskanalys	35
Överkapacitet	35
Lokalkostnadsutveckling	36
Samnyttjan och samlokalisering	36
Bilagor	37
Bilaga 1. Inriktningsprinciper vid nybyggnation	37

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med lokalbehovsplanen är att redovisa lokalbehov för de verksamheter som förskolenämnden ansvarar för. I planen redogörs för lokalbehov kopplade till befintliga, tillkommande och avgående lokaler.

Förskolenämndens lokalbehovsplan utgör underlag till Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för förskolenämnden och omfattar förskola, pedagogisk omsorg, specialförskola, öppen förskola och omsorg på obekväm arbetstid samt administrativa lokaler.

Giltighetstid

Denna plan gäller från antagande i förskolenämnden 2023 tills vidare men revideras årligen kopplat till nya befolkningsprognoser, status i befintliga verksamhetslokaler samt förändrade mål och visioner.

Bakgrund

2020-03-19 § 4 1006/18 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026. Genom programmet har kommunfullmäktige beslutat att nya reglerande styrande dokument ska tas fram i syfte att utveckla stadens lokalförsörjningsprocess. 2022-01-27 § 14 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämnders lokalbehovsplaner. Riktlinjen är ett reglerande styrande dokument som anger att stadens nämnder årligen ska besluta om en lokalbehovsplan som ska översändas till kommunstyrelsen.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Göteborgs Stads budget	Budgeten anger mål för samtliga nämnder och styrelser
Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan	Förskolenämndens lokalbehovsplan utgör ett underlag till stadens lokalförsörjningsplan

Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner	Riktlinjen anger ramar, ansvar och handlingsutrymme i utformandet av lokalbehovsplanen
--	--

Stödjande dokument

Göteborgs Stads befolkningsprognos utgör ett centralt underlag för att bedöma behovet av förskoleplatser och behov av övriga lokaler. Stadsfastighetsförvaltningens långsiktiga underhållsplanering utgör ytterligare underlag.

Genomförande av denna plan

Förskolenämndens lokalbehovsplan utgör ett underlag till stadens övergripande lokalförsörjningsplan. Planen är inte en beställning utan en analys av förskolenämndens lokalbehov som visar kommande planeringsinriktning i förvaltningens arbete för att tillgodose behoven av förskoleplatser. I det arbetet krävs ett nära samarbete med de nya stadsutvecklingsförvaltningarna, särskilt stadsfastighetsförvaltningen.

Uppföljning av denna plan

Förskolenämnden är ansvarig för antagande av lokalbehovsplanen. Förskoleförvaltningen ansvarar för uppföljning och årlig revidering av planen.

Planen

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner ska samtliga nämnder i staden årligen besluta om en lokalbehovsplan. Planen ska översändas till kommunstyrelsen i september månad.

Förskoleförvaltningen följer Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner. Lokalbehovsplanen inleds med att beskriva de analytiska utgångspunkterna som legat till grund för lokalbehovsanalysen därefter följer lokalbehovsanalysen för respektive verksamhet följt av avsnitten aktuella möjligheter och utmaningar, lokalkostnadsanalys samt riskanalys.

Analytiska utgångspunkter

I detta kapitel redovisar förskoleförvaltningen vilka huvudsakliga analytiska verktyg som har använts i framtagandet av lokalbehovsanalysen.

Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen

I stadens riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner anges att lokalbehovsplanen ska utgå från tre olika tidsperspektiv:

- Nutid (1–5 år)
- Närtid (5–10 år)
- Framtid (10 år och framåt).

Planeringshorisonten för nutid är de kommande ett till fem åren. Det är huvudsakligen i detta tidsperspektiv som nämnder skickar uppdrag om tillkommande eller avgående lokalbehov för att säkerställa en lokalförsörjning i balans. Det är också främst i detta tidsperspektiv som uppdrag om ny-, till- och ombyggnation beställs och genomförs. I nutidsperspektivet görs också slutliga bedömningar av dimensionering och faktiskt kapacitetsbehov med utgångspunkt i aktuella befolkningsprognoser, kommunal servicegrad eller förändrade uppdrag och ansvar inom staden.

Planeringshorisonten för närtid är de kommande fem till tio åren. Det är främst i detta tidsperspektiv som detaljplaner påbörjas och antas. Planering i närtidsperspektiv handlar därför primärt om att säkerställa att nödvändiga ytor för kommunal service planläggs och görs tillgängliga för byggnation. Det handlar både om antagande av nya detaljplaner och ändring av gällande detaljplaner i syfte att möjliggöra utveckling av befintliga byggnader. I stadens nya organisation för stadsutveckling blir förskoleförvaltningen involverad i arbetet tidigare i processen och behöver lämna in förstudieuppdrag redan i tidiga skeden. Det kräver också att förvaltningen tar en mer aktiv och resurskrävande roll än tidigare i arbetet med detaljplanerna.

Planeringshorisonten för framtid är bortom de närmaste tio åren och framåt. I detta tidsperspektiv är det främst tillgången på lämplig mark för kommunal service som måste säkerställas för att marken sedan ska finnas tillgänglig att planlägga i närtidsperspektivet.

Befolkningsprognoser på utbildnings- och mellanområdesnivå sträcker sig sju år framåt, det vill säga till och med 2030 för 2023 års befolkningsprognos. Lokalbehovsanalysen för förskola på utbildnings- och mellanområdesnivå avser därför lokalbehov fram till 2030 och därmed inte hela perioden närtid.

Drivkrafter i lokalbehovsplanen

I riktlinjen för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner tas tre huvudsakliga drivkrafter upp som var för sig eller i kombination driver behovet av lokalförändringar. Riktlinjen anger att i de fall det är möjligt ska lokalbehovsanalysen utgå från dessa drivkrafter. De tre drivkrafterna är:

- Befolkningsmässiga förändringar

- Befintliga verksamhetslokaler
- Mål

Drivkraften befolkningsmässiga förändringar är främst kopplad till förändringar av stadens befolkning. Ökar befolkningen kan det generera behov av tillkommande lokaler. Minskar befolkningen kan det generera behov av att lämna lokaler.

Drivkraften befintliga verksamhetslokaler är främst kopplad till förändringar i stadens befintliga lokalbestånd. För att säkerställa ändamålsenligheten i befintliga lokaler krävs kontinuerliga åtgärder. Behov av åtgärder och förändringar drivs antingen av hyresvärdens ansvar för att säkerställa skick och status eller av verksamhetens behov av nya eller ändrade funktioner i befintliga byggnader eller förändrade myndighetskrav.

Drivkraften mål är främst kopplad till förändrade mål och visioner. Politiska mål och visioner samt verksamhetens mål och visioner kan var för sig eller i kombination med varandra generera ett behov av förändring i organisation och struktur. Detta kan också resultera i ett förändrat lokalbehov.

Geografiska analysnivåer

För förskolan redovisas en lokalbehovsanalys på stads- och utbildningsområdesnivå. Lokalbehovsanalysen grundar sig på analyser på mellanområdesnivå men dessa redovisas inte i detalj i lokalbehovsplanen. Mellanområden är det minsta geografiska område som stadens befolkningsprognoser tas fram för. För övriga verksamheter redovisas lokalbehovsanalysen på stadennivå men kommenteras där det är aktuellt utifrån utbildningsområdesnivå.

Kapacitet förskoleplatser

Kapaciteten som använts som grund för lokalbehovsanalysen för förskolan är framtagen av förskoleförvaltningen under 2021. Kapacitetsförändringar som finns med i lokalbehovsplanen baseras på förskoleprojekt där förskolenämnden har tagit beslut eller skickat uppdrag gällande förstudie för en ny förskola. Lokalbehovsanalysen utgår från det behov och den kapacitet som finns i maj respektive år. Detta innebär att kapacitet som tillkommer på hösten ett år medför en kapacitetsförändringen först året efter.

För tillfälliga lokaler görs antagandet om att lokalerna får stå kvar så länge som det görs en bedömning av att det finns behov av dem men som längst 15 år.

För projekt som befinner sig i olika utredningsskeden redovisas inte kapaciteten och den möjliga effekt dessa skulle få på förvaltningens bedömning av behov av förskoleplatser.

Redovisning av lokalbehov

Lokalbehov för förskola är i lokalbehovsanalysen redovisat utifrån antalet platser. Behov av antalet platser är beräknat utifrån befolkningsprognos 2023 och finns framtaget för samtliga av stadens mellanområden. Det prognosticerade behovet av platser avser det behov som finns i maj respektive år och omfattar därmed barn i åldrarna 1–6 år.

I nutid (2023–2028) är behovet av platser beräknat utifrån antagande om att strömningar mellan mellanområden består samt att andelen barn i fristående förskola är densamma under perioden eller hänsyn tagen till kända förändringar. Med strömningar avses att barn erbjuds eller önskar plats på förskola i ett annat mellanområde än där de bor vilket innebär en rörelse mellan olika geografiska områden. Lokala underskott av platser i mellanområden kan därför komma att hanteras genom att barn erbjuds plats på förskola i ett annat mellanområde än där de bor.

I närtid (2028–2030) är behovet av platser, till skillnad från nutidsperspektivet, beräknat utifrån möjligheten att kunna erbjuda plats i det mellanområde där barnen bor samt att antalet barn i fristående förskola består under perioden. I närtid tas därmed inte hänsyn till strömningar och att lokala underskott kan hanteras genom att erbjuda plats i ett annat mellanområde. Att lokalbehovsanalysen i närtid utgår från möjligheten att kunna erbjuda plats i barns boendemellanområde kan innebära att det redovisade lokalbehovet överstiger det totala behovet för ett utbildningsområde och i staden som helhet.

Förskoleförvaltningen har tagit upp utmaningen i att kunna bedöma behov av förskoleplatser utifrån avsaknad av inriktningar för hur nära barn ska ha till sin förskola i kapitlet om utmaningar och möjligheter. Under 2023 arbetar förvaltningen, inom ramen för det strategiska området platstillgång inklusive ekonomistyrning, med att ta fram en definition gällande planeringsområden. Inför arbetet med lokalbehovsplan 2024 förväntas det finnas en framtagen och beslutad definition vilket kommer förbättra förutsättningarna för förvaltningen att bedöma behov av förskoleplatser.

Förskoleförvaltningen tar utöver lokalbehovsplanen årligen fram en platsprognos för kommande år. Platsprognosen utgår från befolkningsprognosen och utgör underlag för hur placeringsarbetet ska ske det kommande året. Platsprognosen bygger bland annat på beräkningar om antal barn i kommunal verksamhet under maj månad. Dessa beräkningar utgör även grunden för behov i nutid i lokalbehovsplanen. Behov av förskoleplatser i lokalbehovsplanen för 2023 och förvaltningens platsprognos för 2023 kan dock skilja sig åt utifrån att platsprognosen kan justeras på en annan detaljnivå.

Lokalbehov för övriga verksamheter är beskrivet utifrån behov av faktiska lokaler och baseras inte på ett nyckeltal som till exempel antal platser eller avdelningar.

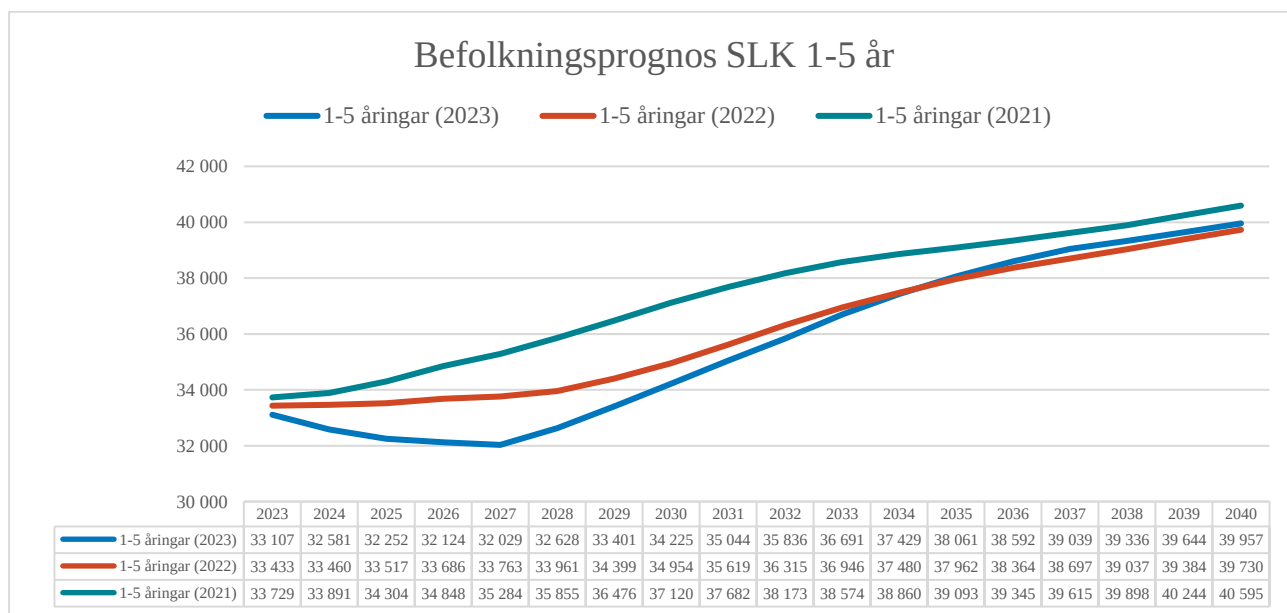
Lokalbehovsanalys

I det här kapitel görs en lokalbehovsanalys för samtliga verksamheter som förskolenämnden ansvarar för samt behovet av administrativa lokaler. Kapitlet börjar med en analys av gällande befolkningsprognos därefter följer lokalbehovsanalyserna. Kapitlet avslutas med avsnitt om hur förvaltningen arbetar med effektivisering av lokalbehov samt en redogörelse för befintlig samlokalisering och samnyttjan.

I lokalbehovsanalysen för förskolan finns det tabeller innehållande balansen för staden och för de fyra utbildningsområdena. Balansen är relationen mellan det prognosticerade behovet av antalet förskoleplatser och kapacitet. Balansen presenteras både i faktiskt antal platser och procentuellt.

Befolkningsprognos

Enligt befolkningsprognosen 2023 förväntas antal barn öka med cirka 6900 barn fram till 2040. Ökningen är inte jämnt fördelad under perioden utan befolkningen minskar initialt, för att sedan stiga kraftigt från 2028. I nutid (2023-2028) förväntas befolkningen minska med cirka 500 barn för att sedan öka med cirka 4100 barn i närtid (2028-2033). Det samma gäller för framtidsperspektivet (2033-2040) där antalet barn förväntas öka med cirka 3300 barn. Prognosen är nedskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2022. I framtidsperspektivet är prognosen dock uppskriven i relation till prognosen från 2022.



Stadsledningskontoret skriver i kommentarerna kring befolkningsprognosen att Statistiska centralbyrån har sedan 2010 årligen sänkt sina antaganden om den framtida fruktsamheten (födelsetal). Prognosen är just nu att fruktsamheten fortsätter vara låg för att inom en snar framtid snabbt vända upp. Det är en osäker prognos och om fruktsamheten sjunker mer än förväntat blir barnafödandet lägre. På motsvarande sätt, om fruktsamheten stiger samtidigt som antalet kvinnor ökar så kan antalet födda barn på kort tid komma att öka snabbt. Stadsledningskontoret skriver även att åldersgruppen 1-5 år är

en åldersgrupp där prognoser är behäftade med en stor osäkerhet. Dels är utvecklingen direkt kopplad till antalet födda barn, vilket är en komponent som snabbt kan förändras av exempelvis konjunktursvängningar, politiska reformer mm. Förskolebarnen är också en grupp där flyttintensiteten är mycket hög. I en studie om barnfamiljernas flyttningar i Göteborg visade det sig att tre av tio barn flyttade från Göteborg innan de började skolan.

De förändrade bedömningarna som gjorts får en direkt påverkan på behovet av förskoleplatser där förskolenämnden kommer att behöva hantera en ökad kapacitet som inte motsvarar det behov som finns under de kommande åren. Detta samtidigt som det behöver finnas en beredskap för att kunna hantera den ökning av barn som sker från 2028 och framåt.

Förskola

Inom Göteborgs Stad finns det idag cirka 360 kommunala förskolor. Antalet förskolor motsvarar inte det antal lokaler det finns där det bedrivs förskola då flera mindre förskolelokaler kan vara sammanslagna till en förskoleenhet. Förvaltningen har tillgång till cirka 390 adresser. Förskoleförvaltningen har inom ramen för sitt uppdrag delat upp staden i fyra utbildningsområden, dessa motsvarar de fyra stadsområden som finns i staden. Förskolorna är relativt jämnt fördelade mellan utbildningsområdena.

Den samlade kapacitet i staden ökar enligt nuvarande lokalplanering med cirka 1730 platser i nutid (2023–2028). Detta bygger på 13 beslutade nybyggnadsprojekt samt 18 beslut om förstudier gällande nya förskolor. Utöver de lokaler som redan är uppsagda finns det cirka 720 platser i provisoriska lokaler som har bygglov som löper ut under perioden. En del av de tillkommande platserna kommer att användas för att avveckla provisoriska lokaler. Avvecklingarna gäller lokaler med tillfälliga bygglov som löper ut under perioden. I vissa fall kan det bli aktuellt att ansöka om förlängt bygglov för tillfälliga lokaler om det finns behov, antingen utifrån platsbehov eller möjlighet att evakuera förskolor som planeras att renoveras. De tillkommande platserna ska också bidra till att försörja nya bostäder med förskoleplatser.

I närtid (2028–2033) minskar den samlade kapaciteten i staden enligt nuvarande lokalplanering med cirka 215 platser. Det bygger på avvecklingar av tre tillfälliga lokaler. Avvecklingarna gäller lokaler med tillfälliga bygglov som löper ut under perioden.

I framtidsperspektivet finns det två tillfälliga lokaler som används för permanenta platser och har bygglov som löper ut. Lokalerna motsvarar cirka 145 platser.

Gällande kapacitetsförändringar är det viktigt att tänka på att förskolenämnden framför allt tar beslut om nybyggnadsprojekt och förstudier i nutidsperspektivet. Därför är lokalförändringarna i närtid och framtid framför allt tillfälliga lokaler som kommer att avvecklas då bygglov löper ut och att lokalerna har stått så länge de får med tillfälliga bygglov.

Utöver de tillkommande platser som förskolenämnden beslutat om i nutid finns det cirka 2300 förskoleplatser i stadsfastigheters planeringsportfölj som befinner sig i olika utredningsskeden. Förskolenämnden har inte fattat beslut om dessa platser. Deras möjliga genomförande och behovet av dem är bland annat beroende av antagande av detaljplaner, vad som prioriteras i kommande startplaner samt övergripande planeringsinriktning i

staden de kommande åren. Om och när platserna kan eller kommer bli av är därför väldigt osäkert.

Lokalbehov nutid

Förskoleförvaltningens bedömning är att det utifrån nuvarande lokalplanering inte finns ett behov av fler lokaler i nutid, med undantag för ett mellanområde i utbildningsområdet Sydväst där lämplig evakueringslösning saknas. Samtliga utbildningsområden har ett överskott av platser, det finns dock lokala underskott för enskilda mellanområden som kommer att innebära en förskjutning av platser.

Tabellen nedan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering. Balansen visar på en överkapacitet totalt för staden under samtliga år, däremot finns det lokala underskott i mellanområden.

Balans	2024	2025	2026	2027	2028
Nordost	325	519	666	687	630
Centrum	314	256	627	471	342
Sydväst	142	280	528	667	659
Hisingen	204	490	524	346	318
Balans totalt	985	1545	2344	2170	1949
Procentuell balans	3,9%	6,2%	9,4%	8,6%	7,7%

Förskoleförvaltningen arbetar tillsammans med stadsfastighetsförvaltningen för att den överkapacitet som finns i nutid i så stor utsträckning som möjligt ska gå att använda vid evakueringsbehov när befintliga förskolor renoveras för att undvika att tillfälliga lokaler ska behöva ställas upp.

Lokalbehov närtid

Förskoleförvaltningens bedömning är att det finns ett behov av cirka 770 platser i närtid. Bedömningen avser perioden fram till 2030 då prognoser på utbildnings- och mellanområdesnivå inte sträcker sig längre. Behovet av platser för samtliga utbildningsområden beror framför allt på möjligheten att kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. Även en ökande befolkning och behov av att ersätta tillfälliga lokaler bidrar till behovet av platser i staden.

En utökning av förskoleplatser i linje med det behov som beskrivs kommer att innebära att redan befintlig överkapacitet ökar ytterligare för staden som helhet och även i respektive utbildningsområde. Utökningen kommer därför innebära att avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor i utbildningsområdena kan bli nödvändiga.

Balans	2028	2029	2030
Nordost	630	468	427
Centrum	342	651	677
Sydväst	659	455	510
Hisingen	318	295	221
Balans totalt	1949	1869	1835
Procentuell balans	7,7%	7,4%	7,3%

Tabellen ovan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering och utan tillskapandet av ytterligare 770 platser. Balansen visar på en överkapacitet totalt för staden under perioden samt samtliga utbildningsområden, däremot finns det lokala underskott i mellanområden.

Lokalbehov framtid

Förskoleförvaltningen har inte gjort någon bedömning av lokalbehovet i ett framtidsperspektiv. All stadsplanering i staden utgår i dag från att nya bostäder ska kunna försörjas med förskoleplatser enligt framtagna nyckeltal för tidigt skede. En riktlinje för nyckeltal i kommunala verksamhetslokaler står inför antagande i Kommunstyrelsen. Riktlinjen kan komma att innebära att de nyckeltal som idag används för förskola kan komma att revideras. I de föreslagna nyckeltalen tas hänsyn till var i staden bostäderna planeras samt om det är flerbostadshus eller småhus. Volymnyckeltalen tar dock inte hänsyn till tidigare planeringsskulder gällande platser. Då riktlinjen inte är antagen än har förvaltningen inte använt sig av dessa i analysen av framtidsperspektivet.

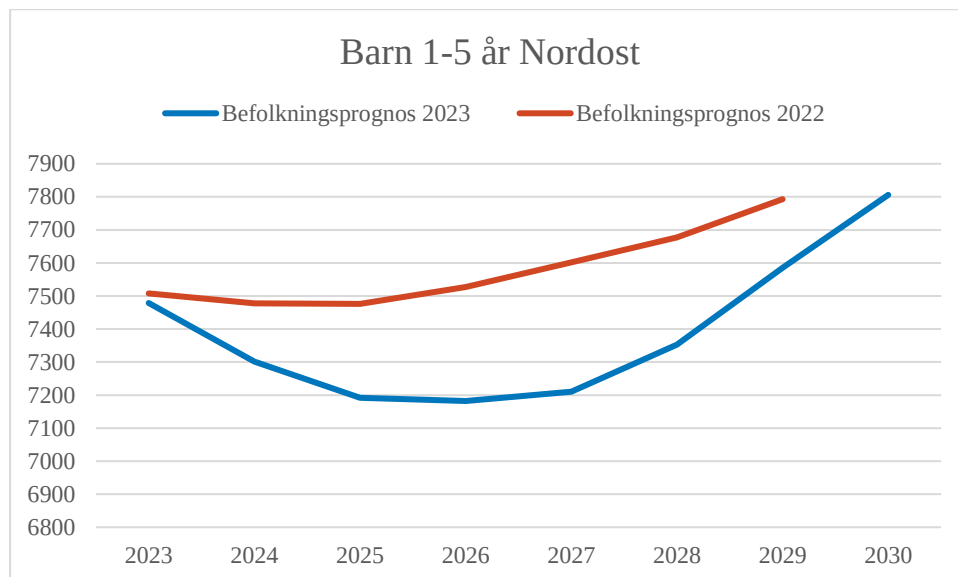
Utöver lokalbehoven som lyfts i de olika tidsperspektiven bedömer förskoleförvaltningen att det finns lokaler i staden som är i behov av att ersättas på grund av låg ändamålsenlighet. Det kan till exempel handla om förutsättningarna att bedriva verksamhet i lokalerna, storlek på förskolan och geografiskt läge. Förvaltningen avser att återkomma om detta behov i kommande års lokalbehovsplaner då frågor om närhet till förskola behöver utredas klart först innan förskolors ändamålsenlighet som helhet kan bedömas. I samband med framtagandet av årets lokalbehovsplan har förvaltningen tagit fram nedanstående förslag på inriktningsprinciper som ska gälla vid nybyggnation, se vidare i bilaga 1.

- Minsta storlek på förskolor vid nybyggnation är fyra avdelningar.
- Förskolor ska byggas i sammanhållen byggnad.
- Förskolor ska i första hand byggas med jämt antal avdelningar.

Principerna förväntas stärka planeringsförutsättningarna gällande förskolelokaler och kan utgöra underlag för framtida bedömning av lokalbehov utifrån ändamålsenlighet.

Utbildningsområde Nordost

I utbildningsområde Nordost ingår sju mellanområden. Totalt finns det cirka 80 lokaler med kommunala förskolor i utbildningsområdet. Enligt befolkningsprognosen 2023 förväntas antal barn i utbildningsområdet öka med 327 barn fram till 2030. Ökningen sker dock först i slutet av prognosperioden. I nutid förväntas befolkningen minska med 126 barn för att sedan öka med 453 barn i närtid. Prognosen för utbildningsområdet är nedskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2022.



Den samlade kapaciteten i utbildningsområdet ökar enligt nuvarande lokalplanering med 252 platser i nutid (2023–2028). Detta bygger på ett beslutat nybyggnadsprojekt om 36 platser samt fyra förstudier om 216 platser, till detta kommer uppsägning av en förskolelokal motsvarande 54 platser. Förstudieprojekten innebär att befintliga förskolor rivs och nya större förskolor byggs på samma plats. Förvaltningen undersöker möjligheten att lämna flera mindre förskolelokaler med hänsyn tagen till befolkningsstrukturen. Eventuella renoveringar med evakuering som innebär tillfälliga förändringar i utbildnings- och mellanområdenas kapacitet är inte medräknade i kapacitetsförändringarna.

I närtid (2028–2033) är den samlade kapaciteten oförändrad. Inga beslutade nybyggnadsprojekt, förstudier eller planerade avvecklingar finns under perioden.

Beslutade förskoleprojekt, projekteringar och förstudier

Namn	Mellanområde	Total kapacitet	Platser expansion	Planerat färdigställande
Kosmosgatan 1A	Bergsjön	90	36	Våren 2024
Annandagsgatan 1 (Förstudie)	Kortedala	72	36	Våren 2025
Varnhemsgatan 2 (Förstudie)	Gamlestaden-Utby	144	144	Hösten 2025
Timjansgatan 52 (Förstudie)	Norra Angered	108	18	Hösten 2025
Tellusgatan 4 (Förstudie)	Bergsjön	72	0	Våren 2026
Saffransgatan 80 (Förstudie)	Norra Angered	90	18	Våren 2027

Lokalbehov nutid

Förskoleförvaltningens beräkning är att det totalt i utbildningsområdet finns överkapacitet. I mellanområdet Östra Angered finns dock en mindre underkapacitet. Utbildningsområdet har kapacitet att möta behovet av platser.

Tabellen nedan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering. Balansen visar på en överkapacitet totalt för utbildningsområdet under samtliga år, däremot finns det lokala underskott i mellanområden.

Nordost	2024	2025	2026	2027	2028
Behov av platser	5592	5524	5557	5554	5611
Kapacitet	5917	6043	6223	6241	6241
Balans	325	519	666	687	630
Procentuell balans	5,8%	9,4%	12,0%	12,4%	11,2%

Den överkapacitet som finns kommer delvis att användas för att evakuera förskolor vid renovering, men det kommer att kunna innebära avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor. Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen om att det kan finnas behov av renovering av 26 förskolor i utbildningsområdet under perioden. Samtliga renoveringar har ännu inte beslut om genomförande och det är inte säkert att alla kräver evakuering av befintlig verksamhet. För flertalet av förskolorna är objektsanalyser och förstudier planerade för att se vilket och hur omfattande behovet av renovering är.

Lokalbehov närtid

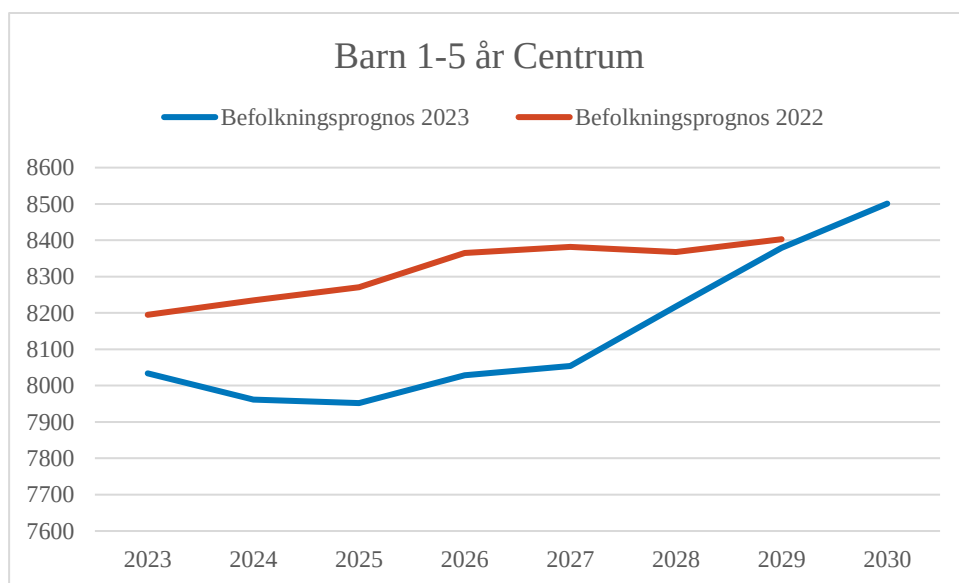
Förskoleförvaltningens bedömning är att det finns ett behov av cirka 60 förskoleplatser i utbildningsområdet i närtid. Behovet av platser i de mellanområden som berörs beror främst på möjligheten att kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. En utökning av förskoleplatser i utbildningsområdet för att kunna erbjuda plats i barns boendemellanområde kommer att innebära att avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor i övriga mellanområden kan bli nödvändiga då utbildningsområdet som helhet har en överkapacitet i närtid. Framför allt visar mellanområdena Södra Angered, Gamlestaden-Utby och Bergsjön en överkapacitet.

Tabellen nedan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering och utan tillskapandet av ytterligare 60 platser. Balansen visar på en överkapacitet totalt för utbildningsområdet under perioden, däremot finns det lokala underskott i mellanområden.

Nordost	2028	2029	2030
Behov av platser	5611	5773	5814
Kapacitet	6241	6241	6241
Balans	630	468	427
Procentuell balans	11,2%	8,1%	7,3%

Utbildningsområde Centrum

I utbildningsområde Centrum ingår tio mellanområden. Totalt finns det cirka 120 lokaler med kommunala förskolor i utbildningsområdet. Utifrån befolkningsprognosen 2023 förväntas antal barn i utbildningsområdet öka med 467 barn fram till 2030. I nutid förväntas antal barn öka med 184. De kommande två åren beräknas befolkningen dock minska jämfört med 2023. Ökningen sker främst från 2028 och sett till närtid förväntas barnantalet öka med 283 barn. Prognosen är nedskriven i både nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2022.



Den samlade kapaciteten i utbildningsområdet ökar enligt nuvarande lokalplanering med 396 platser i nutid (2023–2028). Detta bygger på fyra beslutade nybyggnadsprojekt om 198 tillkommande platser och fyra förstudier om 198 platser, till detta kommer avvecklingar av paviljonger samt uppsägning av en mindre förskolelokal motsvarande cirka 340 platser. Avvecklingarna gäller lokaler med tillfälliga bygglov som löper ut under perioden. Eventuella renoveringar med evakuering som innebär tillfälliga förändringar i utbildnings- och mellanområdets kapacitet är inte medräknade i kapacitetsförändringarna.

I närtid (2028–2033) är den samlade kapaciteten oförändrad. Inga beslutade nybyggnadsprojekt, förstudier eller planerade avvecklingar finns under perioden.

Beslutade förskoleprojekt, projekteringar och förstudier

Namn	Mellanområde	Total kapacitet	Platser expansion	Planerat färdigställande*
Bielkegatan	Lunden-Härlanda-Överås	72	72	Hösten 2025
Rosendalsgatan	Kålltorp-Torpa-Björkekärr	108	0	Våren 2026
Smörslottsgatan 69	Kålltorp-Torpa-Björkekärr	108	108	Våren 2026
Birger Jarlsgatan	Kungsladugård-Sanna	72	18	Nutid
Masthamnsgatan (Förstudie)	Majorna-Stigberget-Masthugget	72	72	Nutid
Omvägen (Förstudie)	Kallebäck-Skår-Kärralund	72	18	Nutid
Mariebergsgatan (Förstudie)	Majorna-Stigberget-Masthugget	126	36	Nutid
Skeppsbron (Förstudie)	Norra Centrum	72	72	Nutid

*I de fall där detaljerad uppgift om färdigställande saknas anges nutid.

Lokalbehov nutid

Förskoleförvaltningens bedömning är att det utifrån nuvarande lokalplanering inte finns något behov av fler lokaler i nutid. Utbildningsområdet har kapacitet att möta behovet av platser. Däremot finns det ett underskott i vissa mellanområden som kommer att innebära en förskjutning av platser inom utbildningsområdet. Det finns brist på platser i Olivedal-Haga-Annedal-Änggården, Norra Centrum, Lunden-Härlanda-Överås samt Olskroken-Redbergslid-Bagaregården. Mellanområde Kungsladugård-Sanna har överskott av platser. Det kommer att delvis regleras genom placeringar från andra områden och avveckling av en mindre förskola samt användas som evakueringslösningar.

Tabellen nedan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering. Balansen visar på en överkapacitet totalt för utbildningsområdet under samtliga år, däremot finns det lokala underskott i mellanområden.

Centrum	2024	2025	2026	2027	2028
Behov av platser	6244	6266	6254	6291	6342
Kapacitet	6558	6522	6881	6762	6684
Balans	314	256	627	471	342
Procentuell balans	5,0%	4,1%	10,0%	7,5%	5,4%

Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen om att det finns behov av renovering av 34 förskolor i utbildningsområdet under perioden. Samtliga renoveringar har ännu inte beslut om genomförande och det är inte säkert att alla kräver evakuering av befintlig verksamhet. För flera av förskolorna är objektsanalyser och förstudier planerade för att se vilket och hur omfattande behovet av renovering är.

Det finns behov av att ersätta sex tillfälliga förskolor där byggloven löper ut inom utbildningsområde Centrum. För några av paviljongerna finns det långsiktiga lösningar men flera, så som Engelbrektsgatan 34E, finns ingen förskoleförvaltningen känd lösning.

Lokalbehov närtid

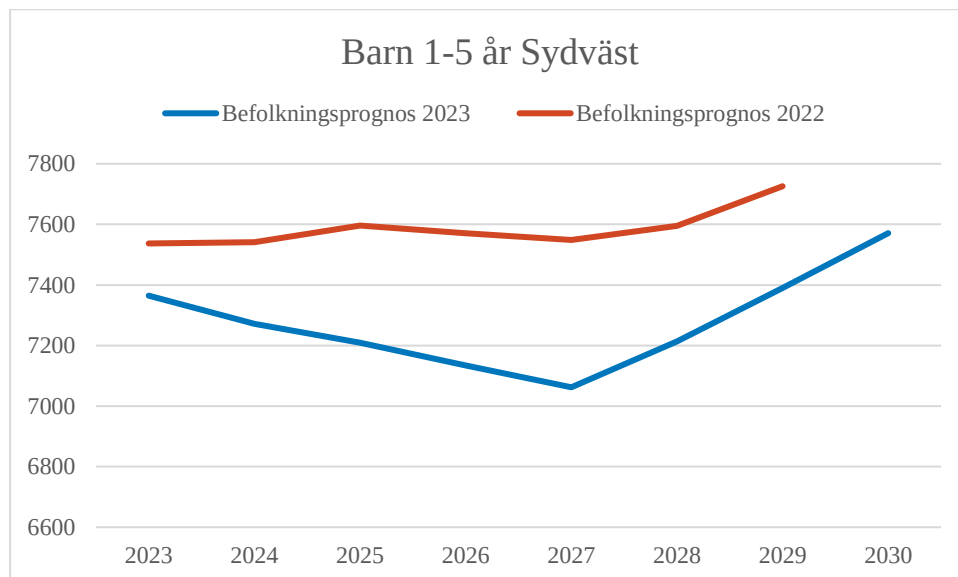
Förskoleförvaltningens bedömning är att det finns ett behov av cirka 180 förskoleplatser i utbildningsområdet i närtid. Behovet av platser i de mellanområden som berörs beror främst på möjligheten att kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. Främst finns behovet av platser i mellanområdena Kallebäck-Skår-Kärralund, Norra Centrum samt Olskroken-Redbergslid-Bagaregården. Det kan finnas behov av att avveckla förskolor på grund av mindre lämpliga lokaler, vilket riskerar att skapa ett underskott. Mellanområdet Kungsladugård-Sanna visar även i närtidsperspektivet på överkapacitet.

Centrum	2028	2029	2030
Behov av platser	6342	6033	6007
Kapacitet	6684	6684	6684
Balans	342	651	677
Procentuell balans	5,4%	10,8%	11,3%

Tabellen ovan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering och utan tillskapandet av ytterligare 180 platser. Balansen visar på en överkapacitet totalt för utbildningsområdet under perioden, däremot finns det lokala underskott i mellanområdena.

Utbildningsområde Sydväst

I utbildningsområde Sydväst ingår åtta mellanområden. Totalt finns det cirka 85 lokaler med kommunala förskolor i utbildningsområdet. Enligt befolkningsprognosen 2023 förväntas antal barn i utbildningsområdet öka med 206 barn fram till 2030. Ökningen sker dock först i slutet av prognosperioden. I nutid förväntas befolkningen minska med 152 barn för att sedan öka med 358 barn i närtid. Prognosen för utbildningsområdet är nedskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2022.



Den samlade kapaciteten i utbildningsområdet ökar enligt nuvarande lokalplanering med 486 platser i nutid (2023–2028). Detta bygger på tre beslutade nybyggnadsprojekt om 126 platser och fem förstudier om 360 platser. Eventuella renoveringar med evakuering som innebär tillfälliga förändringar i utbildnings- och mellanområdets kapacitet är inte medräknade i beräkningar för kapacitet.

I närtid (2028–2033) är den samlade kapaciteten oförändrad. Inga beslutade nybyggnadsprojekt, förstudier eller planerade avvecklingar finns under perioden.

Beslutade förskoleprojekt, projekteringar och förstudier

Namn	Mellanområde	Total kapacitet	Platser expansion	Planerat färdigställande*
Gitarrgatan 5	Stora Högsbo	144	90	Våren 2025
Trollbärsvägen	Centrala Tynnered	90	90	Hösten 2025
Opaltorget	Centrala Tynnered	72	-54	Våren 2026
Sandåsskolan (Förstudie)	Billdal	72	72	Nutid
Fredagstomten 23 (Förstudie)	Älvsborg	144	54	Nutid
Olof Asklundsgata (Förstudie)	Stora Högsbo	144	144	Nutid
Lilla Grevegårdsvägen (Förstudie)	Bratthammar-Näset-Önnered	144	54	Nutid
Toredamm (Förstudie)	Älvsborg	108	36	Nutid

*I de fall där detaljerad uppgift om färdigställande saknas anges nutid.

Lokalbehov nutid

Utbildningsområdet kommer att ha underskott av platser i mellanområdena Askim-Hovås och Billdal. Det finns dock överskott i andra mellanområden vilket kommer att innebära en förskjutning av platser inom utbildningsområdet. Förvaltningen bevakar om det är möjligt att lämna lokaler där det finns överkapacitet. Då det pågår många renoveringar i utbildningsområdet och förvaltningen behöver hålla vissa lokaler stängda för att i stället användas för evakueringar.

Tabellen nedan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering. Balansen visar på en överkapacitet totalt för utbildningsområdet under samtliga år, däremot finns det lokala underskott i mellanområden.

Sydväst*	2024	2025	2026	2027	2028
Behov av platser	5294	5372	5340	5363	5371
Kapacitet	5436	5652	5868	6030	6030
Balans	142	280	528	667	659
Procentuell balans	2,7%	5,2%	9,9%	12,4%	12,3%

*Mellanområde Södra Skärgården är inte medräknat

I tabellen ovan är kapaciteten för en tillfällig lokal på inte medräknad då den inte planeras att användas för permanent verksamhet under perioden. Den tillfälliga lokalen planeras att avvecklas under 2024.

Den överkapacitet som finns kommer delvis att användas för att evakuera förskolor vid renovering men kommer att kunna innebära avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor. Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen om att 13 förskolor i utbildningsområdet behöver renoveras alternativt rivas och ersättas under perioden.

Samtliga renoveringar har ännu inte beslut om genomförande och det är inte säkert att alla kräver evakuering av befintlig verksamhet. För flertalet av förskolorna är objektsanalyser och förstudier planerade för att se vilket och hur omfattande behovet av renovering är.

Förskoleförvaltningen bedömer att det i nutid inte är möjligt att lösa behovet av evakueringslokaler för planerade renoveringar inom befintligt bestånd i mellanområde Askim-Hovås. Förvaltningen bedömer att det finns behov av lokaler både för att möta behovet av evakueringar och för att kunna erbjuda barn i området förskoleplatser.

Lokalbehov närtid

Förskoleförvaltningens bedömning är att det finns ett behov av cirka 200 förskoleplatser i utbildningsområdet i närtid. Behovet av platser i de mellanområden som berörs beror främst på möjligheten att kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. Behovet av platser finns i mellanområdena Askim-Hovås och Frölunda Torg-Tofta. En utökning av förskoleplatser i utbildningsområdet för att kunna erbjuda plats i barns boendemellanområde kommer att innebära att avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor i övriga mellanområden kan bli nödvändiga då utbildningsområdet som helhet

har en överkapacitet i närtid. Framför allt visar mellanområdena Stora Högsbo, Bratthammar-Näset-Önnered och Älvsborg en överkapacitet.

Förvaltningen arbetar tillsammans med stadbyggnadsförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen för att hitta platser för att möta behovet av förskoleplatser inom ramen för programmet för Frölunda. Det kan innebära att några befintliga förskolor kommer att rivas och ersättas med större byggnader.

Sydväst*	2028	2029	2030
Behov av platser	5371	5575	5520
Kapacitet	6030	6030	6030
Balans	659	455	510
Procentuell balans	12,3%	8,2%	9,2%

*Mellanområde Södra Skärgården är inte medräknat

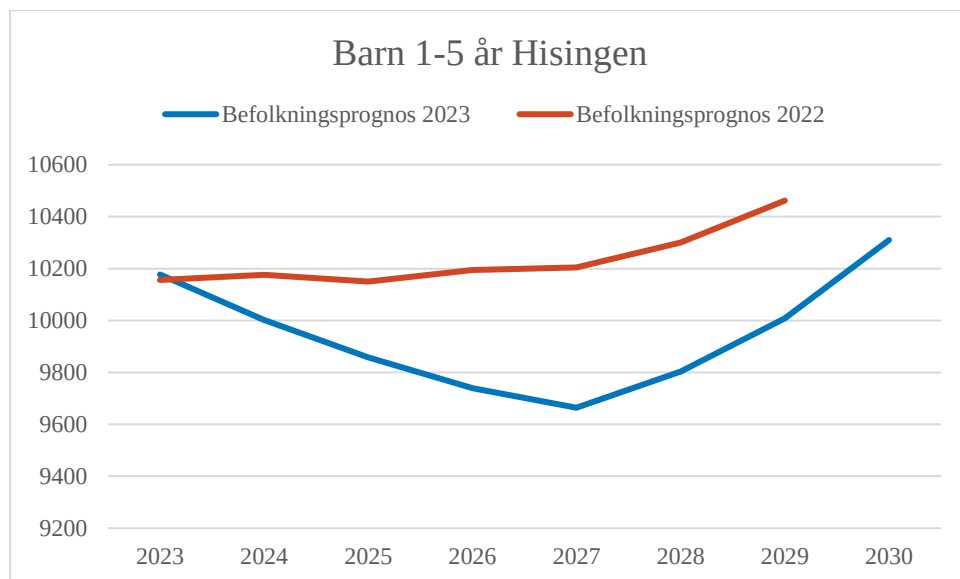
Tabellen ovan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering och utan tillskapandet av ytterligare 200 platser. Balansen visar på ett överskott av platser totalt i utbildningsområdet under perioden.

Lokalbehov Södra Skärgården

Förskoleförvaltningen har gjort bedömningen att mellanområdet Södra Skärgården bör vara självförsörjande på förskoleplatser utifrån dess geografi. Förvaltningens bedömning är att det är viktigt att bevaka kommande bostadsutbyggnad för att säkerställa att det finns tillräckligt många förskoleplatser på den ö där barnen bor. Både i nutid och närtid gör förvaltningen bedömningen att det finns tillräckligt med förskoleplatser utifrån aktuell befolkningsprognos.

Utbildningsområde Hisingen

I utbildningsområde Hisingen ingår elva mellanområden. Totalt finns det cirka 100 lokaler med kommunala förskolor i utbildningsområdet. Enligt befolkningsprognosen 2023 förväntas antal barn i utbildningsområdet öka med 133 barn fram till 2030. Ökningen sker dock först i slutet av prognosperioden. I nutid förväntas befolkningen minska med 373 barn för att sedan öka med 506 barn i närtid. Prognosen för utbildningsområdet är nedskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2022.



Den samlade kapaciteten i utbildningsområdet ökar enligt nuvarande lokalplanering med 594 platser i nutid (2023–2028). Detta bygger på fem beslutade nybyggnadsprojekt om 252 platser och fyra förstudier om 342 till detta kommer avvecklingar av paviljonger motsvarande cirka 382 platser. Avvecklingarna gäller lokaler med tillfälliga bygglov som löper ut under perioden. Eventuella renoveringar med evakuering som innebär tillfälliga förändringar i utbildnings- och mellanområdets kapacitet är inte medräknade i beräkningar för kapacitet.

I närtid (2028–2033) minskar den samlade kapaciteten enligt nuvarande lokalplanering med cirka 215 platser vilket förklaras av avvecklingar. Avvecklingarna gäller lokaler med tillfälliga bygglov som löper ut under perioden. Det finns inga beslutade nybyggnadsprojekt eller förstudier under perioden.

Beslutade förskoleprojekt, projekteringar och förstudier

Namn	Mellanområde	Total kapacitet	Platser expansion	Planerat färdigställande*
Långströmsgatan 32–34	Östra Biskopsgården	90	18	Hösten 2023
Torslanda Torg 8	Södra Torslanda	72	18	Våren 2024
Biskopsgatan 8	Kyrkbyn-Rambergsstaden	144	0	Våren 2024
Litteraturtorget 5	Backa	108	108	Våren 2024
Friedländers Gata 20	Backa	108	108	Hösten 2024
Svartedalsgatan 4 (Förstudie)	Östra Biskopsgården	108	108	Nutid
Flygtornsvägen 2 (Förstudie)	Södra Torslanda	108	108	Nutid
Gamla Tumlehedsvägen 100 (Förstudie)	Södra Torslanda	108	54	Nutid
Lillebyvägen 9 (Förstudie)	Björlanda	162	72	Nutid

*I de fall där detaljerad uppgift om färdigställande saknas anges nutid.

Lokalbehov nutid

Förskoleförvaltningens bedömning är att det utifrån nuvarande lokalplanering inte finns något behov av fler lokaler i nutid då det finns ett överskott totalt i utbildningsområdet. Utbildningsområdet har kapacitet att möta behovet av platser däremot finns det ett underskott i vissa mellanområden som kommer att innebära en förskjutning av platser inom utbildningsområdet. Det finns brist på platser i mellanområdena Kvillebäcken, Kyrkbyn-Rambergsstaden, Tuve-Säve samt Kärrdalen-Slättadamm.

Tabellen nedan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering. Balansen visar på en överkapacitet totalt för utbildningsområdet under samtliga år, däremot finns det lokala underskott i mellanområden.

Hisingen	2024	2025	2026	2027	2028
Behov av platser	7850	7906	7890	7902	7930
Kapacitet	8054	8396	8414	8248	8248
Balans	204	490	524	346	318
Procentuell balans	2,6%	6,2%	6,6%	4,4%	4,0%

Den överkapacitet som finns kommer delvis att användas för att evakuera förskolor vid renovering men kommer att kunna innebära avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor. Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen om att det kan finnas behov av renovering av 27 förskolor i utbildningsområdet under perioden. Samtliga renoveringar har ännu inte beslut om genomförande och det är inte säkert att alla kräver evakuering av befintlig verksamhet. För flertalet av förskolorna är objektsanalyser och förstudier planerade för att se vilket och hur omfattande behovet av renovering är.

Lokalbehov närtid

Förskoleförvaltningens bedömning är att det finns ett behov av cirka 330 förskoleplatser i utbildningsområdet i närtid. Behovet av platser i de mellanområden som berörs beror på en ökande befolkning samt möjligheten att kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. Behovet av platser är som störst i mellanområdet Norra Älvstranden och Kärrdalen-Slättadamm. En utökning av förskoleplatser i utbildningsområdet för att kunna erbjuda plats i barns boendemellanområde kommer att innebära att avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor i vissa mellanområden kan bli nödvändiga, då utbildningsområdet som helhet med utökningen kommer att ha en överkapacitet. Mellanområden som har överkapacitet är i främst Kärra-Rödbo, Backa, Kyrkbyn-Rambergssåden och Södra Torslanda.

Tabellen nedan visar balansen mellan kapacitet och prognosticerat platsbehov med nuvarande lokalplanering och utan tillskapandet av ytterligare 330 platser. Balansen visar på ett överskott av platser totalt i utbildningsområdet under perioden.

Hisingen	2028	2029	2030
Behov av platser	7930	7881	7955
Kapacitet	8248	8176	8176
Balans	318	295	221
Procentuell balans	4,0%	3,7%	2,8%

Pedagogisk omsorg

Förskoleförvaltningen bedriver idag pedagogisk omsorg i alla fyra utbildningsområden i staden men antalet barn i verksamheten varierar stort mellan områdena. 2022 fanns det cirka 200 barn inskrivna i pedagogisk omsorg och cirka 60 procent av dem hade sin pedagogiska omsorg i utbildningsområde Hisingen. Övriga inskrivna barn var relativt jämnt fördelade i övriga utbildningsområden. Sedan 2019 har antalet inskrivna barn minskat med cirka 100 barn.

Verksamheten bedrivs i huvudsak hemma hos respektive dagbarnvårdare men verksamheten har även grupplokaler som används i varierande grad beroende på utbildningsområde. Totalt finns det 13 grupplokaler varav åtta i utbildningsområde Hisingen, två i utbildningsområde Centrum, två i utbildningsområde Nordost och en i utbildningsområde Sydväst. Förvaltningen har sagt upp en lokal på Hisingen och den kommer att kunna lämnas 2025.

Förskoleförvaltningens bedömning är att det inte finns något behov av fler lokaler för pedagogisk omsorg i nutid eller närtid. Förvaltningen har under 2022 påbörjat arbetet med att se över antalet lokaler som pedagogisk omsorg är i behov av och kommer att fortsätta med detta arbete under 2023.

Förskoleförvaltningen kommer dock att behöva söka nya lokaler för pedagogisk omsorg i Kärra, då befintlig lokal är en parkstuga som staden har i uppdrag att lämna. Inom ramen för Program Tynnered kommer det att kräva ersättningslokaler för lokalen på Turkosgatan. Flera av befintliga lokaler är i behov av underhåll.

Öppen förskola

En öppen förskola är en mötesplats för barn 0–6 år i sällskap av vårdnadshavare eller för barnet annan viktig vuxen. Besökarna är inte inskrivna utan avgör själva när och hur ofta de vill delta. Det finns idag 21 öppna förskolor i staden. Tio av dessa är familjecentraler då de är samlokaliserade med barnavårdscentral och socialtjänsten samt i vissa fall med barnmorskemottagning.

Förskoleförvaltningen har uppdrag att starta ytterligare en öppen förskola i utbildningsområde Nordost med placering i Gamlestaden. Arbetet pågår med denna utökning. Det pågår även ett arbete med att starta en familjecentral i Hammarkullen där den befintliga öppna förskolan i Hammarkullen kommer att ingå. Familjecentralen på Pianogatan, Trädet kommer att byta lokalisering då det planeras för en ny förskola på platsen.

Specialförskolor

För barn som har omfattande funktionsnedsättningar finns i staden ett antal specialförskolor med olika inriktningar. Uppagningsområdet för verksamheten är hela staden. Idag finns det sex specialförskolor i staden varav en fristående. Förskolorna har olika inriktningar.

Förskoleförvaltningen har påbörjat ett arbete med att ta fram en inriktning kring hur specialförskolor ska organiseras, arbetet kommer att fortsätta under 2023.

Omsorg på obekväm arbetstid

För barn som har behov av förskola på annan tid än dagtid finns det fem kommunala förskolor i staden som erbjuder omsorg på obekväm arbetstid. Fyra av förskolorna erbjuder möjlighet för barnen att sova över. Om övernattnings är aktuellt beror på vilka tider behovet av omsorg gäller. Två av förskolorna finns i utbildningsområde Hisingen och övriga tre ligger en i varje utbildningsområde. För att en förskola ska kunna ha omsorg på obekväm arbetstid krävs det att lokalerna är anpassade för detta när det gäller till exempel lås, larm, utrymningsmöjligheter och möjlighet för barn och personal att sova.

Förskoleförvaltningen utreder organisation och placering av omsorg på obekväm arbetstid och beräknar vara klar under senare delen av 2023 och kommer då att presentera förslaget för förskolenämnden för vidare hantering.

Utöver omsorg på obekväm arbetstid på förskolor kan även omsorg i hemmet prövas för barn som är i behov av det. För att ha rätt till omsorg i hemmet på kvällar och helger måste kriterier förskolenämnden fattat beslut om uppfyllas. Till denna verksamhet finns det inga lokaler kopplade utan omsorgen bedrivs i hemmet.

Administrativa lokaler

Förskoleförvaltningen har idag administrativa lokaler i samtliga utbildningsområden. Den största lokalen finns på Gamlestads Torg som täcker utbildningsområde Nordost samt de centrala funktionerna i förvaltningen. I övrigt finns tre mötescentra, ett på Valthornsgatan i Sydväst, ett på Hisingen på Blackevägen och i Centrum finns ett mötescenter på Fjärde Långgatan. Utöver dessa lokaler finns ett fåtal mindre kontor och lokaler i staden som används av förvaltningens personal, framför allt av personalen inom fastighetsservice.

Förskoleförvaltningen har fått avtalet för lokalt mötescentrum i utbildningsområde Centrum uppsagt och har under 2023 flyttat in i tillfälliga lokaler på Fjärde Långgatan. Förvaltningen arbetar med att hyra in permanenta lokaler i område Centrum. Förskoleförvaltningen har under 2023 flyttat in i nytt lokalt mötescenter på Blackevägen tillsammans med grundskoleförvaltningen. Förvaltningens bedömning är att det inte finns behov av ytterligare kontorslokaler utöver detta i nutid eller närtid.

Lokaleffektivitet och samverkan

Förskoleförvaltningen arbetar löpande både internt och med andra förvaltningar i staden för att effektivisera användandet av lokaler för kommunal service. I de fall förvaltningen gör bedömningen att det inte finns behov av en lokal på längre sikt sägs lokalen upp. Är bedömningen att det inte finns behov av en lokal på kortare sikt ser förvaltningen över möjligheterna att ändra användandet av den eller att hyra ut lokalen till andra förvaltningar i staden under en begränsad period. Förvaltningen ser också löpande över möjligheterna att lämna tillfälliga lokaler i förtid om det är möjligt.

Förskoleförvaltningen träffar löpande grundskole- och utbildningsförvaltningen för att diskutera lokalfrågor och för att identifiera möjliga effektiviseringar i lokalanvändande. Förvaltningen träffar även stadsfastighetsförvaltningen löpande för att diskutera lokalfrågor.

Staden har nu en ny organisation för stadsplanering och förvaltningen kommer att arbeta tillsammans med stadsfastighetsförvaltningen för att se över nya mötesstrukturer och arbetssätt som möter stadens nya organisation för stadsutveckling. Förvaltningen kommer på grund av den nya organisationen att behöva ta ett större ansvar för lokalplanering i tidigt stadsutvecklingsskede.

Samnyttjan och samlokalisering

I stadsledningskontorets förslag till riktlinjer för samnyttjan och samlokalisering beskrivs samnyttjan som när flera olika aktiviteter och funktioner kan ske på samma plats, antingen samtidigt eller vid olika tillfällen på dagen. Samnyttjan kan ske inomhus när olika kommunala verksamheter på olika vis nyttjar samma lokaler, under samma tider, under olika tider och under årets alla dagar. Samnyttjan kan också ske utomhus när olika kommunala verksamheter nyttjar stadens olika utemiljöer, på olika vis, på olika tider och under årets alla dagar. I förslaget definieras samlokalisering som när en eller flera av stadens olika kommunala verksamheter placeras i nära relation till varandra. I ett vidare perspektiv kan samlokalisering också medföra att verksamheterna kan dra nytta av möjliga synergieffekter. Stadsledningskontorets förslag har blivit bordlagd ett flertal gången och återremitterad och ingår i ärendet "Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler". Ärendet är för närvarande bordlagt.

För förskoleförvaltningens verksamheter sker samnyttjan både vad det gäller lokaler och förskolegårdar. Gällande lokaler sker samnyttjan i form av kontor både på Gamlestadstorg samt de mötescentrum som finns i respektive utbildningsområde där förskoleförvaltningen främst delar lokaler med grundskoleförvaltningen men i viss utsträckning även andra förvaltningar. För förskolegårdar sker samnyttjan dels genom att förskolor använder parkyta som gård dels att förskolornas gårdar finns tillgängliga för allmänheten efter verksamhetstid. Att förskolor använder sig av parkyta som utemiljö faller inom ramen för riktlinjens definition av samnyttjan däremot behöver definitionen breddas för att även innefatta användandet av gårdar utanför verksamhetstid eftersom det inte är någon kommunal verksamhet som använder dem utan allmänheten. Förvaltningen ser positivt på att förskolors gårdar används utanför verksamhetstid samtidigt som detta kan innebära ökade kostnader på grund av ökat slitage och tillsyn. Att använda parkyta som förskolegård eller som en utökning av en förskolas gård är positivt då det kan innebära att barnen kan få tillgång till en större uteyta. Däremot är det viktigt att parkytan ligger i direkt anslutning till förskolegården för att den ska kunna användas på bästa sätt.

Förskoleförvaltningen har idag cirka 60 lokaler som är samlokaliserade i någon form, till exempel för- och grundskolor som ligger på samma tomt eller i olika delar av samma byggnad och i familjecentraler. Sett till förvaltningens totala antal hyresobjekt är det cirka 15 procent som är samlokaliserade. Samlokalisering med andra verksamheter kan innebära ökad effektivitet och användning när det gäller till exempel angöring, parkering

samt att funktioner som måltid och städ kan användas på ett mer effektivt sätt. Förvaltningen har inte genomfört någon utredning i frågan men ser detta som möjliga fördelar med samlokalisering.

Förvaltningen ser möjligheter att utöka graden av samnyttjan och samlokalisering genom att förskolor planeras tillsammans med grundskolor på friliggande tomter. Detta skulle kunna innebära att funktioner som måltid och städ kan användas på ett mer effektivt sätt. Detta skulle också kunna medföra att förskolor i lägre grad skulle behöva ligga i till exempel bottenplan av bostadskvarter och innebära en förskolorna får en bättre lämpad friyta än vad som ofta är fallet med inhyrda förskolor.

Aktuella möjligheter och utmaningar

Förskoleförvaltningen har valt att lyfta fram utmaningar och möjligheter inom sju områden i årets lokalbehovsplan:

- Ny styrning i staden
- Överkapacitet
- Behovsbedömning förskoleplatser
- Behovsbedömning måltid
- Inhyrningar
- Renoveringar
- Familjecentraler

Förvaltningen ser även en stor utmaning kopplat till lokalkostnadsutvecklingen tillsammans med den befolkningsökning som befolkningsprognosen visar på de kommande åren. Detta beskrivs närmare i kapitlet om lokalkostnadsanalys.

Ny styrning i staden

De senaste åren har ett förändringsarbete med lokalbehovs- och lokalförsörjningsplanering pågått i Göteborgs Stad. Arbetet har dels om organisationsförändringar, dels styrning kring lokalförsörjning.

Organisationsförändringar består i att de tidigare stadsdelsnämnderna har avvecklats succesivt och nya facknämnder har bildats. Vid årsskiftet trädde ny organisation för stadsutveckling (NOS) i kraft vilket innebar att fem befintliga nämnder upphörde och fyra nya nämnder trädde i kraft; exploateringsnämnd, stadsbyggnadsnämnd, stadsmiljönämnd och stadsfastighetsnämnd. Förändringen innebär en förändrad fördelning av verksamhetsansvar men även förändringar i fördelning av mandat, roller och gränssnitt inom stadsutvecklingens processer.

Kommunfullmäktige beslutade under våren 2020 att anta Göteborg Stads program för lokalförsörjning 2020 - 2026 och under vintern samma år fattades även beslut om en översyn av befintlig styrning inom lokalförsörjningsområdet. Det arbetet har utmynnat i två styrande dokument som påverkar lokalbehovs- och lokalförsörjningsplaneringen. Den första antagna riktlinjen, Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplan, anger att samtliga nämnder i staden ska ta fram en lokalbehovsplan som årligen översänds till kommunstyrelsen vilka sedan ligger till grund för stadens lokalförsörjningsplan som årligen antas i kommunfullmäktige. Den andra, Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra - kommunala verksamhetslokaler, anger inriktning för när stadens ska äga alternativt hyra lokaler samt vilka lokalförsörjningsärenden som ska lyftas till kommunstyrelsen respektive kommunfullmäktige. Utöver de två riktlinjerna ovan ligger Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler för beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

De reglementen som anger respektive nämnds uppdrag tillsammans med den förändrade styrningen innebär en tydligare decentralisering av lokalbehovsplanering från kommunstyrelsen till berörda nämnder. För förskoleförvaltningen är det en utmaning att axla ansvaret kring lokalbehovsplanering i en ny kontext och i samverkan med fler parter än tidigare. Stadsfastighetsförvaltningen har under våren 2023 genomfört ett antal workshops för att tillsammans med övriga NOS-förvaltningarna sätta de processer som behövs för stadens lokalförsörjning vilket förskoleförvaltningen ser som en möjlighet för att hitta effektiv samverkan och samarbetsformer.

Överkapacitet

Lokalbehovsanalysen visar på att det i nutid och närtid kommer att finnas en överkapacitet gällande förskoleplatser i staden. Överkapaciteten kommer att behöva hanteras av förskoleförvaltningen antingen genom tillfälliga stängningar, avvecklingar eller att lokalerna används för evakuering vid renoveringar. Förvaltningen ser en stor möjlighet att kunna genomföra renoveringar som stadsfastighetsförvaltningen flaggat för genom att verksamheten kan evakueras till befintliga lokaler. Detta ställer dock krav på att stadsfastighetsförvaltningen har den genomförandekapacitet som krävs för alla renoveringar samt att förskoleförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen har ett nära samarbete för att planera för renoveringarna. Oavsett om renoveringarna kan genomföras eller inte så innebär överkapaciteten en ekonomisk utmaning för förskolenämnden som kommer att behöva hanteras då behovet av platser är lägre än den kapacitet som kommer att finnas. Förskoleförvaltningen bevakar noga hur temporära lokaler kan avvecklas till förmån för permanenta lösningar.

Behovsbedömning förskoleplatser

Förskoleförvaltningen ser utmaningar gällande behovsbedömning av förskoleplatser kopplat dels till befintlig styrning samt dels befolkningsprognoser.

Kommunfullmäktige har gett förskolenämnden ett budgetuppdrag om att andelen barn i förskolan ska öka i utsatta områden. Hur väl förskoleförvaltningen lyckas med uppdraget kommer att påverka behovet av platser men det är en utmaning att bedöma behovet av antalet platser i relation till uppdraget.

En andra del gällande befintlig styrning är att förskolenämnden idag saknar beslutad inriktning gällande närhet till förskola. En avsaknad av beslutad inriktning kring närhet till förskola innebär utmaningar i att bedöma när det finns ett faktiskt behov av förskolor och när det blir aktuellt för förvaltningen att lämna uppdrag till stadsledningskontoret om behov av nya förskolelokaler. Inom förvaltningen pågår det ett arbete med att ta fram en definition gällande planeringsområden. Inför arbetet med lokalbehovsplan 2024 förväntas det finnas en framtagen och beslutad definition vilket kommer förbättra förutsättningarna för förvaltningen att bedöma behov av förskoleplatser.

Kopplat till uppdrag om nya förskolor ser förvaltningen även en utmaning i att bedöma behov i framför allt närtidsperspektivet då befolkningsprognoserna avser de närmsta sju åren samtidigt som närtidsperspektivet avser 5–10 år framåt i tid. Det innebär att det kan

finnas bostadsprojekt där inflyttning sker under hela närtidsperspektivet men där befolkningsprognosen endast finns för en del av perioden.

Behovsbedömning måltid

Stadsfastighetsförvaltningen har genomfört en inventering av förskolekök under 2022. Resultatet av inventeringen ser förvaltningen som en möjlighet då det kan användas som underlag för att bedöma hur den totala produktionskapaciteten ser ut och utifrån det kunna bedöma framtida behov. Förvaltningen planerar att komplettera lokalbehovsplan från 2024 och framåt med ett avsnitt om lokalbehov kopplat till måltider.

Inhyrningar

Vid etablering av nya förskolor i staden är förskoleförvaltningen i många fall hänvisad till inhyrningar, framför allt gäller detta de centrala delarna av staden. Inhyrningar innebär utmaningar ekonomiskt, i utformningen och i själva samlokaliseringen med bostäder. Inhyrda förskolor behöver hyras in så fort lokalerna är färdigställda även om detta inte alltid sammanfaller med ett ökat behov av förskoleplatser. Det kan till exempel handla om att bostadshuset där förskolan ska placeras byggs först och att övriga bostadshus i området byggs efteråt. Förvaltningen upplever även att utformningen på förskolor i inhyrda lokaler till viss del styrs av husets övriga funktioner och utformning vilket får konsekvensen att förskolelokaler inte är anpassade efter förskolans behov. Förvaltningen ser även att tillgången till nödvändig friyta kan vara svår att få till vid inhyrningar.

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra – kommunala verksamhetslokaler, som antog av kommunfullmäktige i januari 2023, ska staden vid långsiktiga lokalbehov stäva efter att äga sina fastigheter. Verksamhetslokaler till förskola ingår här. Förvaltningen har förhoppning om att antagandet av riktlinjen kommer innebära ett minskat antal inhyrningar i framtiden.

Renoveringar

I närtid finns det ett omfattande behov av renovering av förskolelokaler. Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen om att det i perioden 2023 till 2026 kan finnas behov av renovering av totalt 100 förskolor. Renoveringar innebär en möjlighet till förbättrad ändamålsenlighet i stadens förskolelokaler. Det utgör dock också en utmaning för förvaltningen då planering och genomförande av flyttkedjor som renoveringarna medför tar mycket resurser i form av tid både från rektorer, pedagogisk personal samt personal från stöдавdelningarna.

Familjecentraler

Förskoleförvaltningen ser en utmaning när det gäller familjecentraler. Det är förskolenämnden som är huvudman för lokalerna för stadens räkning i stället för stadsfastighetsförvaltningen. Ett sådant uppdrag har inte förvaltningen gällande övriga

lokaler. Det finns även en utmaning i att definiera lokalbehov kopplat till familjecentraler. Den verksamhet förvaltningen bedriver i lokalerna är öppen förskolan samtidigt kan det finnas fler aktörer som är inblandade där alla inte är från stadens andra förvaltningar men som påverkar behovet av lokaler.

Lokalkostnadsanalys

Lokalkostnadsanalysen för förskolenämnden utgår från det underlag om lokalkostnadsutveckling som stadsfastighetsförvaltningen tagit fram och som finns i sin helhet i stadsfastighetsnämndens verksamhetsnomineringar för 2024 (SFN 2023-03-24, SFF-2023-00384). Tabellen nedan är en sammanställning av underlaget från stadsfastighetsförvaltningen.

Förskolenämnden	2024	2025	2026	2027	2028
Befintliga objekt, ägda	528	526	524	523	522
Befintliga objekt, inhyrda	175	169	170	174	177
Projekt/investeringar from 2025 (reinvesteringar)		18	37	58	79
Projekt/investeringar from 2025 (ersättningsinvesteringar) inkluderas from 2025 i reinvesteringarna.		0	0	0	0
Projekt/investeringar from 2025 (nyinvesteringar)		26	48	83	121
Summa mnkr	702	738	780	838	899
Förändring från 2024 (%)		5%	11%	19%	28%

Stadsfastighetsförvaltningens analys pekar på att förskolenämndens lokalkostnader bedöms öka med cirka 28 procent under perioden 2024–2028. Detta samtidigt som befolkningsprognosen indikerar en ökning med cirka 50 barn eller 0,1 procent. Följden av detta kommer bli att en större andel av förskolenämndens budget kommer att behöva användas för lokalkostnader vilket innebär en mindre andel till kärnverksamheten. Hur stor andel av kostnadsökningen som inte är låst och som därmed kan påverkas är svår att läsa ut ur underlagen.

En del av kostnadsökningen beror på en högre ambitionsnivå hos stadsfastighetsförvaltningen att åtgärda historiskt eftersatt underhåll. Det tidigare eftersatta underhållet på förskolelokaler belastar i och med den nya hyresmodellen förskolenämndens budget. Det är svårt att exakt bedöma hur stor hyreskostnadsökning det kommer att innebära för förskolenämnden att åtgärda det eftersatta underhållet. En analys av några förskolor som renoverats de senaste åren visar på att hyran ökat i genomsnitt 120 procent.

Det finns även flera faktorer som kan påverka en ny förskolelokals projektbudget och därmed förvaltningens lokalkostnader. En faktor är vilka markarbeten som krävs på den mark där förskolan placeras i samband med exploatering, till exempel sprängningsarbeten och bullerskydd. En annan faktor som har varit påtaglig under det senaste året är de ökade byggkostnaderna.

Förskoleförvaltningen kan se flera strategier för att minska ökningstakten av lokalkostnader. En strategi handlar om att skjuta byggprojekt av nya förskolor framåt i tiden i det fall det är möjlighet utifrån behovet av platser och förskolans läge. En annan strategi som även lyfts som en möjlighet i tidigare kapitel är att använda den överkapacitet som kommer att finnas till evakueringar i samband med större renoveringar

av äldre förskolor för att slippa extra kostnader för paviljonger. En tredje strategi är att bygga billigare. Lokalnämnden har sedan tidigare ett uppdrag av KF att se över hur produktionskostnaderna för nya förskolor kan sänkas. En annan faktor är vilken strategi som staden har vad gäller ägandeformen av lokalen, antingen att bygga i egen regi eller att hyra in. Kommunfullmäktige fattade den 11 januari 2023 beslut om Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra –kommunala verksamhetslokaler. Beslutet innebär att stadens inriktning är att i första hand äga förskolelokaler. Det innebär en större rådighet över byggnadernas kostnader samt att inte riskera uppsägning.

Risikanalys

Förskoleförvaltningen har valt att lyfta de främsta riskområdena i årets lokalbehovsplan. Riskerna handlar om förvaltningens överkapacitet, ökade lokalkostnader samt samlokalisering och samnyttjan.

Stadsledningskontoret lyfte i stadens lokalförsörjningsplan 2023 två risker kopplade till förskolenämnden som överensstämmer med de risker förskoleförvaltningen ser. Riskerna handlar om överkapacitet samt de ökade lokalkostnaderna.

Överkapacitet

Förskoleförvaltningen ser en risk med den överkapacitet som lokalbehovsanalysen visar på i både nutid och närtid. Då nybyggnadsprojekt beställts utifrån tidigare befolkningsprognoser och dessa prognoser har skrivits ner innebär det att förvaltningen står med överskott av platser i staden som helhet. Om inflyttningen av barn i förskoleålder till de nya bostadsområdena i hög utsträckning består av barn som flyttar från befintliga bostäder till nyproducerade bostäder innebär det att behovet av förskola i befintliga områdena minskar. Följden blir att förvaltningen kommer att ha lokaler som behöver tillfälligt stängas eller avvecklas i de områdena där behovet minskar för att inte överkapaciteten ska öka. En ny befolkningsprognos innebär att det i nutid och närtid kommer finnas en överkapacitet av platser som behöver hanteras samtidigt som det behöver finnas en beredskap för att kunna hantera den ökning av barn som förväntas ske i ett framtidsperspektiv. Utifrån nuvarande ekonomimodell har förskolenämnden det ekonomiska ansvaret att hantera beredskapen inför framtiden vilket kan innebära en risk utifrån ett ekonomiskt perspektiv.

Det finns ett behov av att renovera ett stort antal förskolor i staden för att kunna säkra kapaciteten framåt och ändamålsenlighet i lokalerna. Att kunna genomföra renoveringar ställer krav på att verksamheten ska kunna evakueras, antingen till befintliga lediga lokaler eller att tillfälliga evakueringslokaler etableras. Förskoleförvaltningen har möjlighet att använda överkapaciteten till evakueringar. Det innebär att risken för eftersatt underhåll kan minska och att förvaltningen inte behöver hitta alternativa evakueringslösningar. Dock kan det fortfarande vara svårt att hitta lämpliga evakueringslösningar i de fall det finns underskott i mellanområdet.

Det finns ett nära samarbete mellan förskoleförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen vilket är en förutsättning för att överkapaciteten ska kunna användas till evakuering av förskolor som behöver renoveras. Även stadsfastighetsförvaltningens tidplaner samt förskoleförvaltningens flyttkedjor är viktiga för att kunna genomföra renoveringar på ett optimalt sätt. För att förbättra arbetet med flyttkedjor är det viktigt att få fram beslut på definition gällande planeringsområden.

Förvaltningens lokalplanering utgår ifrån stadens befolkningsprognoser för att nämnden ska kunna ta sitt kommunala ansvar för att kunna erbjuda alla barn platser utifrån den lagstadgade tiden. Förvaltningen arbetar aktivt med att hantera överkapaciteten genom de insatser som har beskrivits ovan.

Lokalkostnadsutveckling

Förskoleförvaltningen ser att lokalkostnadsutvecklingen är en av de största riskerna framåt. Förvaltningens främsta möjlighet att påverka detta handlar om att se över kommande projekt. Stadsledningskontoret lyfter i stadens lokalförsörjningsplan att förvaltningen behöver prioritera vilka projekt som ska genomföras. Det kan handla om att pausa projekt eller att skjuta på projekt som saknar genomförandebeslut framåt i tiden. Kostnadsutvecklingen beror dels på nya projekt, dels på eftersatt underhåll som ska åtgärdas vilket medför en ökad hyra. Förvaltningen behöver även fortsätta att arbeta med sin uppföljning av kostnader och vad som är kostnadsdrivande. Exempelvis se över tekniska krav och anvisningar (TKA) samt färdigställa det arbetet som pågår med funktionsprogram för förskola. Ett ytterligare sätt att hantera ökade kostnader är att använda överkapaciteten i förvaltningen som evakueringslösning i stället för dyra alternativ. Det behövs även ett bra samarbete med stadsfastighetsförvaltningen för att kunna följa vad som är kostnadsdrivande i projekt samt få till bättre samarbete i uppdraget att bygga billigare förskolor.

Förvaltningen har även tagit fram inriktningsprinciper som ska gälla vid nybyggnation av förskolor för att kunna påverka framtida lokalkostnader samt skapa tydlighet inför framtida planering.

Förvaltningen ser även en annan risk kopplat till lokalkostnadsutveckling i form av att det i staden fattas beslut som får ekonomiska konsekvenser. Ett exempel på detta är den plan som stadsfastighetsnämnden antog i februari 2023 som handlar om att minska klimatavtrycket i enlighet med stadens klimatmål. Enligt en bedömning från stadsfastighetsförvaltningen kommer klimatomställningen de kommande 10 åren att innebära en merkostnad på cirka sju procent för förskolenämnden.

Samnyttjan och samlokalisering

Förskoleförvaltningen ser att det kan utgöra en risk där vi är samlokaliserade med grundskoleförvaltningen där endast en av förvaltningarna står på avtalet. I dagsläget är förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen samlokaliserade på cirka 15 olika adresser. I merparten av fallen är det grundskoleförvaltningen som står på avtalet. Det vore önskvärt om stadsfastighetsförvaltningen tog fram separata hyresavtal.

Bilagor

Bilaga 1. Inriktningsprinciper vid nybyggnation

Lokalkostnadsutvecklingen förväntas öka kraftigt kommande år. Ett prioriterat utvecklingsområde för förvaltningen är därmed att öka möjligheterna att påverka de framtida lokalkostnaderna. Ett steg i att förbättra möjligheterna för förvaltningen är att fastställa inriktningsprinciper som ska gälla vid nybyggnation av förskolor.

För att kunna ta fram förslag på inriktningsprinciper har förvaltningen genomfört en kartläggning. Kartläggningen visar att förskolor mellan en till tre avdelningar i fallande skala har högre drifts- samt investeringskostnader per avdelning än vad förskolor från fyra avdelningar och uppåt har. De främsta förklaringsfaktorerna till att mindre enheter har högre kostnader är att:

- Mindre enheter i större utsträckning behöver ta in vikarier vid frånvaro.
- Mindre enheter behöver ha en högre grundbemanning för att lösa bemanning över dagen samt planeringstid.
- Det behövs en viss grundbemanning i köken oavsett storlek.
- Vid uppstart av ny förskola finns det vissa delar som behöver finnas på plats oavsett storlek, exempelvis passersystem samt möbler och teknikutrustning till personalutrymmen.
- Vid nybyggnation ökar inte ytan, för exempelvis kök, teknikrum och personalutrymmen, linjärt utifrån antal avdelningar.

Utöver att mindre enheter i snitt har högre kostnader så visar kartläggningen också att antalet barn i snitt också skiljer sig åt mellan enhetsstorlekar där enheter med en till tre avdelningar i snitt har fler barn per avdelning.

Enligt kartläggningen framgår det även att ett jämt antal avdelningar innebär bättre förutsättningar för organisering av den pedagogiska verksamheten.

Kartläggningen visar också att det innebär högre kostnader för förvaltningen om en förskola består av flera separata hus.

Utifrån resultatet av kartläggningen föreslår förvaltningen att nämnden beslutar att följande inriktningsprinciper ska gälla vid nybyggnation av förskolor:

- Minsta storlek på förskolor vid nybyggnation är fyra avdelningar.
- Förskolor ska byggas i sammanhållen byggnad.
- Förskolor ska i första hand byggas med jämt antal avdelningar.

Ett fastställande av ovanstående principer skulle innebära ett steg i att förbättra möjligheterna för förvaltningen att påverka sina framtida lokalkostnader. Det skulle även bidra till möjligheter för resurseffektivisering inom andra områden.

Ett fastställande av principerna innebär också vinster utifrån ett barnperspektiv då rektor inte behöver ta in lika många barn för att ha en budget i balans samt har bättre förutsättningar för att organisera den pedagogiska verksamheten i mindre barngrupper.

Vidare skulle ett beslut om inriktningsprinciper innebära att planeringsförutsättningar gällande förskolelokaler stärks.